

Lapset animaationteossa Munkkipossulla Amerikkaan

Mielikuvitus sai kyytiä ja muovailuvahapätkät taipuivat uusiin muotteihin viikon kestäväällä animaatioleirillä. Satakunnan Elävän Kuvan keskukseseen, Talo 45:een, kokoontuivat kaksitoista iältään kymmenen molemmin puolin olevaa lasta. Tarjolla oli kaikki tarvittavat pelit ja rensselit, rajana vain yleiset järjestyssäännöt. Päämääränä viikon aikana oli sukeltaa liikkuvan kuvan maailmaan, perehtyä animaation tekemiseen ja toteuttaa ryhmissä joko pala- tai savianimaatio.

”Iso ja karvainen munkkipossu” leirin ohjaajina olivat läänintaiteilija Noora Männistö, Satakunnan ammattikorkeakoulun animaatiokurssin opiskelijat Johanna Rantonen, Virpi Salo, Maarit Väyrynen sekä artikkelin kirjoittaja Maikki Kantola.

- Lähdimme leirin alussa liikkeelle pixilaatiosta, kertoi Virpi.

”Tuoliruhtinaan tanssi” niminen pätkä syntyi liikuttelemalla vuoron perää vaatteet ylleen saaneita tuoleja ja kuva-alassa olevia ihmisiä. Lopputuloksessa tuolit ja kutsuilla olevat vieraat tanssivat valssin tahdissa.

- Jo ensimmäisen harjoituksen aikana oli havaittavissa leiriläisten innostus ja motivaatio. Kertomus rupesi elämään ja saamaan uusia suuntia ja yhtäkkiä ympärilläni oli 12 elokuvaohjaajaa, naurahti Virpi.

Elävää kuvaa etsimässä

Animaation ideaa havainnollistettiin filosofisten lelujen avulla. Talo 45:ssä oli esillä monen moista hyrrää ja kirjasta, joiden avulla pääsi selkeyttämään usean kuvan sulautumisen yhdeksi liikkuvien kuvien sarjaksi. Jokainen kurssilainen sai itse piirtää ”ihmekääntyjän”, kuvia pyöreän kiekon molemmin puolin ja näin todistaa yksinkertaisin keinoin liikkeen syntyä. Pyöreään pahviin kiinnitetään narut sen molemmin sivuihin. Piirtäessään pahvin toiselle puolelle esim. kalan ja sen toiselle puolelle akvaarion naruista pyörittäessä näyttää siltä, että kala on akvaariossa.

- Lapset nauttivat piirtämisestä ja ymmärsivät varsin nopeasti animaation idean näiden harjoitusten kautta, toteaa Johanna.

Varsinaisten animaatioiden tekeminen aloitettiin tiistaina. Mielikuvitus päästettiin valloilleen ”mustalaisen päiväkirjan” avulla. Jokainen kirjoitti vuoron perää adjektiiveja, substantiiveja ja verbejä paperille taitellen sitä niin, etteivät toiset näe sanoja. Kun paperi oli kiertänyt ihmiseltä toiselle, syntyi lopputuloksena absurdin surrealistisia kertomuksia. Leirin nimi tuli aiemmin tehdystä vastaavanlaisesta kirjoitusharjoituksesta.

Ryhmiiin jakautuminen tapahtui varsin mutkattomasti. Pojat jakaantuivat kahteen joukkioon ja tytöt muodostivat oman ryhmänsä. Kaikki halusivat tehdä kertomuksensa muovailuvahatekniikalla.

Liikutellaan sentti kerrallaan

Jokaiselle leiriläiselle animaatio oli sanana entuudestaan tuttu. Kaikki muistivat nähneensä Pikku Kakkosen Nukkumatin, kasan Disneyn piirrettyjä ja sankarikaksikko Wallace & Gromit:kin olivat hyväksi havaittu. Viikon aikana sana alkoi saamaan myös muita merkityksiä kuin TV -ohjelman tai vuokravideon.

- Animaatiossa tehdään ensin hahmot ja taustat ja sitten kuvataan yksi kuva kerrallaan, liikutetaan hahmoja ja taas kuvataan yksi kuva, kertoo Satu Saarinen animaation teosta.

- Animaatioissa voi olla aika kova vaiva, kun hahmoja liikutellaan vain noin puoli senttiä kerrallaan, lisää Tiiu Kivini.

- Animaatioita on erilaisia, esim. pala-, vaha-, nukke- ja piirustus animaatioita, jatkaa Veera Lapinoja.

- Animaatio on vähän samantyylinen, kuin piirroselokuva. Siinä liikutellaan ukkeleita ja oliota vähän kerrallaan, jos vaikka haluaa, että norsu astuu askeleen eteenpäin. Lintuja voi lennättää sitomalla niihin narun ja roikottamalla ilmasta. Sitten, kun kaikki kohdat ovat valmiita se voidaan esittää elokuvana televisiosta. Lopulta ohjelmaa on kiva katsoa, kun ne liikkuvat aivan kuin aidosti, toteaa Mira Rastas

Viiden tytön ryhmä on suunnitellut ja toteuttanut animaation ”Oliot karkuteillä”. Siinä neljä oliota lähtevät Afrikasta laivalla Amerikkaan. Satamassa eläintarhan hoitaja vangitsee oliot. Kaksi heistä kuitenkin luiskahtaa karkuun ja nämä sankarit myöhemmin vapauttavat myös ystävänsä.

- Idea syntyi, kun halusimme olioiden lähtevän seikkailemaan. Meidän ryhmän oli hirvittävän vaikeata päästä yksimielisyyteen, kun joku halusi, että siinä tapetaan ja toinen halusi tehdä ukkeleista eläimiä. Kaikki saivat päättää millaisen hahmon tekivät. Niistä syntyi siten kivoja heppuja, kertoo Mira työskentelyn vaiheista.

- Miettimisessä kesti kauan, mutta se onnistui kun kaikki keksivät vuorotellen sopivia juttuja, toteaa Tiiu.

Vaikeuksista voittoon

Tyttöjen arvioidessa työskentelyään ryhmätyö muodostui vaikeimmaksi osa-alueeksi. Varsinkin kertomuksen ideoinnin aikana ja käsikirjoitusvaiheessa ajatukset menivät useasti ristiin.

- Ryhmätyö on ihan kivaa, mutta jos kaksi haluaisi vaikka mopon ajamaan tien yli ja toiset kaksi ei haluaisi niin se on aika kurjaa. Ehkä parityö voisi olla kivempaa. Vaikeinta oli juuri se, että täytyi luopua joistain kohdista, kun toiset eivät sitä halunneet, kertoo Mira, mutta toteaa huojentuneesti, että näin käy kyllä aika harvoin.

- Mikään ei ole ollut tylsää. Vaikeinta animaation teossa on varmaan hahmojen liikuttaminen. Se on niin pikkutarkkaa hommaa ja vaatii kärsivällisyyttä. Meidänkin ukkelit aina välillä kaatuivat juuri silloin kun niiden ei olisi pitänyt ja sitten piti tehdä koko kohta uusiksi, harmittelee Tiiu.

Pienet vaikeudet voitettiin ja kaikkien mielestä animaation tekeminen kokonaisuudessaan oli tosi mukavaa.

- Animaation tekemisessä mukavinta on se kun saa kuvata ja siirrellä olioita. Ja helpointa on kuvaaminen, totesi Suvi sen enempää miettimättä.

Hahmojen askarteleminen oli myös hauskaa ja mielenkiintoista. Tyttöjen mukaan oli mukavaa luoda itse oman näköisensä mielikuvitusahmot.

Videon vipinää kouluille

”Munkkipossu” leiri oli Porin Videootit ry:n ja Satakunnan Elävän Kuvan Keskuksen yhteistyössä järjestämä leiri. Molemmat organisaatiot työskentelevät rinnatusten elokuvakasvatuksen parissa Porin keskustassa sijaitsevassa tilavassa puutalossa, Talo 45:ssä. Samassa pihapiirissä toimii myös Porin kaupungin videopaja. Nämä kolme yksikköä muodostavat yhdessä varsin kattavan ja monipuolisen tieto, taito ja laitearsenaalin animaation ja videon alalta.

Videoottien pääalueena on nuorten tekemien videoiden kerääminen ja niiden edelleen toimittaminen erilaisille kansallisille ja kansainvälisille video- ja elokuvafestivaaleille. Tällä hetkellä tärkeimpänä tapahtumana on marraskuussa Norjassa järjestettävä nuorten videofestivaali ”Visions of Light”, missä Videoottien toimisto on Suomen päädyn keskuspaikka. Festivaalihumun lisäksi Videootit on järjestänyt eri mittaista koulutusta ja kurssitusta. Nuorille videontekijöille on järjestetty palauteseminaareja heidän töistään. Kouluissa on ollut lukukauden kestäviä videokerhoja, joissa keskeisenä on ollut oma tekeminen ja päämääränä omien videoiden valmistuminen. Porin Videootit ry oli mukana Länsi-Suomen läänin ”Pieni Illuusio” -taiteilija koulussa projektissa. Videootit on kiertänyt myös päiväkodeissa tekemässä animaatioita lasten kanssa.

Satakunnan Elävän Kuvan keskuksen pääalueena on elokuvakulttuurin ja -kasvatuksen levittäminen ja edistäminen maakunnallisesti. SEKK on järjestänyt alueellaan elokuvaesityksiä ja elokuvaohjaaja vierailuita. Talo 45 avasi ovensa puolen vuoden animaatiokoulutukselle. Tämän lisäksi SEKK on järjestänyt eri mittaisia animaatiokurssituksia opetus- ja kasvatustalouden ihmisille.

Itsenäisyydenkatu 45:ssä sijaitsevat kaksi taloa ovat olleet koululaisten ahkerassa käytössä. Taloihin on järjestetty vierailukäyntejä, toimintapäiviä, elokuvaesityksiä ym. ja mahdollisuus on myös ”Munkkipossu” tapahtuman kaltaisiin pitempiin leireihin. Videopajan ja Talo 45:n laitteet ovat liikuteltavissa, joten toimintaa voidaan järjestää myös muualla esim. kouluilla.

Maikki Kantola
Videootit ry
2001
Julkaistu Opettaja -lehdessä